

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/15/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8316201984
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8316201984.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Petra Straku a JUDr. Elišky Wagshalovej v spore žalobcu: Z. A., H.. XX.XX.XXXX, C. O.. K. XXX/XX, právne zastúpeného Mgr. Ivanom Chvostekom, advokátom so sídlom Štefánikova 17, Humenné proti žalovanému: Poštová banka, a.s., so sídlom Dvořákovo nábrežie 4, Bratislava, IČO: 31 340 890, právne zastúpenému AK Antol s.r.o., so sídlom Kupeckého 2542/74, Pezinok, IČO: 47 257 024, o určenie neplatnosti zmluvy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 10C/43/2016-89 zo dňa 19.09.2018 takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje sa rozsudok.

II. Žalobcovi sa priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o ktorých výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným rozhodnutím.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) určil, že žalovaný nemá právo použiť Dohodu o zrážkach zo mzdy, ktorá je súčasťou zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 4.1.2012 uzavretej medzi žalobcom ako dlžníkom a žalovaným ako veriteľom. Zároveň priznal žalobcovi náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu. Vyslovil, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva, že dohoda o zrážkach zo mzdy bola súčasťou formulárovej zmluvy zo dňa 4.1.2012 v bode 3 ods. 4 tejto zmluvy, ktorej znenie bolo vopred pripravené zo strany veriteľa, teda žalovaného. Žalobca nemal možnosť nijakým spôsobom ovplyvniť obsah zmluvy. Opak žalovaný v konaní nepreukázal.

1.2. V danom prípade nemal pochybnosti o tom, že zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania „Dohoda o zrážkach zo mzdy“ vzhľadom na to, že ide o formulárovú zmluvu a vzhľadom na to, že žalovaný v priebehu konania nepreukázal, že by predmetná dohoda mala povahu individuálne dohodnutej zmluvy, je neplatná.

1.3. Súd prvej inštancie vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti považoval žalobu za dôvodnú, a preto jej vyhovel.

1.4. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods.1 a § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, v ktorom uviedol, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávok uzatvorenej dňa 10.10.2017 medzi postupcom Poštová banka, a.s. a BENCONT COLLECTION, a. s., Vajnorská 100/A, Bratislava 831 04, IČO: 47 967 692, ako postupníkom, bola pohľadávka zo zmluvy o úvere uzatvorená medzi Poštovou bankou, a.s. ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom dňa 04.01.2012 postúpená vo výške 1.679,98 Eur so všetkým príslušenstvom, všetkými právami, povinnosťami a zabezpečeniami, ktoré sú s pohľadávkou spojené

na postupníka. Postúpenie pohľadávky bolo žalobcovi oznámené v súlade so zmluvou o postúpení pohľadávok.

2.1. Mal za to, že nie je možné prisvedčiť argumentácií prvostupňového súdu, podľa ktorej tvrdil, že Poštová banka, a.s. je naďalej pasívne vecne legitimovanou stranou v predmetnom konaní, nakoľko bola subjektom uzatvárania zmluvy o úvere. Tvrdenie prvostupňového súdu je nesprávne a v dôsledku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie na strane žalovaného, je nutné žalobu voči žalovanému zamietnuť.

2.2. Navrhol, aby odvolací súd, zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu a žalobu voči žalovanému zamietol a uložil žalobcovi povinnosť nahradiť trovy právneho zastúpenia žalovaného k rukám jeho právneho zástupcu.

3. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 379 až § 381 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), bez nariadenia pojednávania. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

5. Odvolací súd sa v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, pretože vykazuje známky vecnej správnosti. V odvolaní žalovaný neargumentuje žiadnymi skutočnosťami a dôkazmi, ktoré by mali za následok zmenu konajúcim súdom zisteného stavu alebo jeho právneho hodnotenia. Z konania pred súdom prvej inštancie i odvolacím súdom iný, než napadnutým rozsudkom vyslovený právny záver nevyplýva a v odvolaní uvedené argumenty nie sú spôsobilé prívodiť iné právne hodnotenie stavu veci.

6. Vo vzťahu k otázke pasívnej legitimácie žalovaného odvolací súd uvádza, že z ustanovenia § 524 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že subjekt, na ktorý bola pohľadávka z právneho úkonu postúpená, nevstupuje do postavenia pôvodného účastníka právneho úkonu (veriteľa postúpenej pohľadávky) v celom rozsahu, ale len v rozsahu práv a povinností viažucich sa výlučne na postúpenú pohľadávku.

6.1. To znamená, že postúpením pohľadávky vzniknutej na základe právneho úkonu nie sú dotknutí jeho účastníci, pokiaľ ide o posudzovanie samotnej existencie, platnosti tohto právneho úkonu a jeho súčastí.

7. Predmetom daného konania je posudzovanie platnosti dohody o zrážkach zo mzdy obsiahnutej v zmluve o úvere, nie plnenie zo zmluvy - pohľadávka, ktorá z tohto právneho úkonu vznikla.

7.1. Prieči sa koncepcii ochrany spotrebiteľa postup, ktorý by znemožnil spotrebiteľovi domáhať sa určenia neplatnosti úkonu, určenia neprijateľných zmluvných podmienok priamo voči dodávateľovi, ktorý je tým subjektom, s ktorým sa spotrebiteľ rozhodol vstúpiť do zmluvného vzťahu, a ktorý (v prípade tzv. formulárových zmlúv typických pre oblasť spotrebiteľských vzťahov) formuloval obsah právneho úkonu, ktorého platnosť má byť posudzovaná.

8. Odvolací súd nepopiera, že dohoda o zrážkach zo mzdy zabezpečuje dlh zo zmluvy, preto s postúpením pohľadávky dodávateľa prechádza na postupníka právo aktivovať tento inštitút, vykonávať práva a povinnosti vyplývajúce z dohody o zrážkach zo mzdy.

8.1. Uvedená okolnosť však nebráni spotrebiteľovi, aby sa domáhal určenia neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy nielen voči postupníkovi ale aj priamo voči dodávateľovi, teda subjektu, s ktorým sa rozhodol vstúpiť do zmluvného vzťahu a ktorý aj po postúpení pohľadávky zostáva účastníkom zmluvy.

9. Obsah spisu nasvedčuje skutočnosti, že v predmetnom prípade to bol práve žalovaný, kto aktivoval inštitút dohody o zrážkach zo mzdy, preto možnosť domáhať sa určenia neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy voči žalovanému je tým viac opodstatnená.

10. Určenie neplatnosti právneho úkonu či neprijateľnosti zmluvnej podmienky má následne priamy vplyv aj na právneho nástupcu dodávateľa (z neplatného právneho úkonu nevznikajú práva a povinnosti, ktoré by boli spôsobilé v dôsledku postúpenia pohľadávky prejsť na právneho nástupcu dodávateľa, v zmysle § 53a Občianskeho zákonníka určením neprijateľnosti zmluvnej podmienky je viazaný aj právny nástupca

dodávateľa), preto takýto postup nemožno označiť za neefektívny, nespôsobilý vyvolať spotrebiteľom želané účinky - nebyť viazaný neplatným právnym úkonom, neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

11. Postúpením pohľadávky nie je možné spotrebiteľovi uberať na početných spotrebiteľských právach, ktoré mu vyplývajú či už z implementovaných alebo iných spotrebiteľských noriem. V tomto smere postúpenie pohľadávky je len postúpením práva na peňažné plnenie vrátane zabezpečenia a ostatné práva voči dodávateľovi bez ďalšieho nezanikli.

12. Odvolací súd zdôrazňuje, že v danom prípade je dohoda o zrážkach zo mzdy neplatná, a preto žalovaný ani jeho právny nástupca (§ 53a OZ) nemá právo na základe tejto dohody požadovať od zamestnávateľa žalobcu vykonávanie zrážok zo mzdy.

13. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy je legitímnym zabezpečovacím prostriedkom a ak neexistuje hoci len potenciálne riziko vymoženía nezákonného či inak nečestného plnenia, je tento inštitút prípustným prostriedkom, ktorý umožňuje s obídením súdneho procesu siahnúť na majetok dlžníka. Ak však existuje čo i len hrozba vymoženía nečestného plnenia, je dôvod chrániť spotrebiteľa pred hroziacim rizikom. Hrozba vzniku ujmy postačuje z toho dôvodu, že o tom, či pohľadávka existuje a v akej výške nerozhoduje nestranná inštitúcia, ale spravidla podnikateľ a je značne problematické až na úrovni nezistiteľnosti, kedy tento inštitút obchodník aktivuje.

14. Je potrebné si uvedomiť, že žalobca sa pri realizácii dohody o zrážkach zo mzdy dostáva do pozície subjektu strácajúceho právo disponovať so svojim vlastným majetkom reprezentovaným príjmom dosahovaným za výkon svojej pracovnej činnosti.

14. 1. Navyše, pri zrážkach zo mzdy nie je možné preveriť, či sú zo mzdy zrážané len tie finančné nároky, ktoré dodávateľovi aj prináležia a nie aj tie, na ktoré nemá právny nárok, a to s poukazom na potrebu riadneho vyhodnotenia spotrebiteľskej zmluvy.

15. Odvolací súd poznamenáva, že inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje veriteľovi dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok dlžníka bez predchádzajúceho odobrenia súdom či inou nezávislou inštitúciou.

16. V podstate ide o exekúciu majetku s tým rozdielom, že ju nevykonáva súd ale spravidla podnikateľa. Pritom ide okrem iného aj o otázku, či dlh existuje a v akej výške. Výšku dlhu veriteľ sám diktuje, vykonávajú sa zrážky zo mzdy dlžníka a dlžník nemá možnosť ich priamo zastaviť. Dlžník je tak vystavený jedine konaniu a rozhodovaniu podnikateľa, navyše zainteresovaného vo vlastnej veci a o vlastnom zisku.

16.1. Tieto okolnosti opodstatňujú obzvlášť obozretnosť pri vykonávaní ex offo súdnej kontroly čestnosti dohody o zrážkach zo mzdy.

17. Odvolací súd považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku uvedenú v čl. 6 OP V prípade, ak je klient v omeškaní so splácaním splátok, banka je oprávnená určiť nezaplatené dlžné splátky úveru zmluvnou úrokovou sadzbou a sadzbou úroku z omeškania vo výške stanovenej v oznámení, a to až do času úplného splatenia omeškaných splátok.

18. Problematikou prípustnosti zmluvných úrokov za obdobie po splatnosti úveru sa zaoberal Krajský súd v Prešove, ktorý v rozsudku 6Co 182/2011 zo dňa 18.9.2012 vyslovil tento právny názor: „Pokiaľ si účastníci úveru dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do dohodnutej doby splatnosti nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Ide o odlišný inštitút oproti odplatným úrokom a ten má sankčnú povahu. Jeho typickým znakom v občianskoprávných veciach je jeho administratívny strop... Za čas po splatnosti úveru má teda veriteľ právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecným záväzným právnym predpisom. Akékoľvek navyšovanie úrokov z omeškania sa dostáva do rozporu so zákonom. Takýmto neprípustným navyšovaním úrokov z omeškania je aj právna konštrukcia navýšenia úrokov z omeškania o úroky za úver, napr. zmluvnou podmienkou o platení úrokov za úver do zaplatenia aj po splatnosti úveru a teda počas omeškania. Úverové obdobie nie je podstatnou zložkou úveru, ale pokiaľ sa úver podmieňuje úverovým obdobím, zákonite nastáva zmluvne dohodnutá splatnosť úveru a ku dňu splatnosti má dlžník povinnosť zaplatiť úver a úroky. Pokiaľ žalobca predformuloval žalovanému spotrebiteľovi klauzulu, podľa ktorej má žalovaný platiť po splatnosti, a teda po vzniku omeškania nielen úroky z omeškania, ale ďalej aj odplatné

úroky, ako keby ďalšiu cenu úveru, tak sa neprípustne dostáva zmluva do rozporu so zákonom, pretože dochádza k prevýšeniu zákonom stanovenej výšky úrokov z omeškania... V tejto časti v takom prípade je zmluva pre rozpor so zákonom neplatná (§ 39 OZ).

Navyše odvolací súd už v minulosti vyslovil právny názor, že po splatnosti úveru má veriteľ právo na primeranú sankciu za porušenie záväzku splácať úver. Požiadavku primeranej sankcie nemusí naplňať pritom len zákonný úrok z omeškania. Nesmie sa však obchádzať zákonný limit úrokov z omeškania. Pokiaľ veriteľ pristúpi k tomu, že považuje celý dlh za splatný (tzv. zosplatnenie úveru), nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a nie už úrokov z úveru.

19. Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v procese zrážok zo mzdy, na základe dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí brať súd ohľad. Ak by vnútroštátne právo umožnilo obísť takéto preskúmanie prostredníctvom uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy, išlo by o pozbavenie smernice 93/13/EHS jej užitočného účinku.

20. Na zdôraznenie správnosti tohto záveru odvolací súd poukazuje na znenie písomných pripomienok Európskej komisie vo veci C-30/12, Valéria Marcinová/POHOTOVOST, s.r.o.: „Článok 6 smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vo svetle efektivity vykladať v tom zmysle, že bráni uplatňovaniu takej vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá neumožňuje vnútroštátnemu súdu preskúmať aj bez návrhu nekalosť zmluvných podmienok v zmluve o spotrebiteľskom úvere zabezpečenej dohodou o zrážkach zo mzdy, alebo neumožňuje v tejto súvislosti vnútroštátneho súdu vydať predbežné opatrenie za účelom pozastavenia vykonávania zrážok z dlžníkovej mzdy. Článok 4 a 14 smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonom, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú efektivity v tom zmysle, že bránia uplatneniu takej vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá neumožňuje vnútroštátnemu súdu preskúmať aj bez návrhu súlad zmluvy o spotrebiteľskom úvere zabezpečenej dohodou o zrážkach zo mzdy s ustanoveniami preberajúcimi do vnútroštátneho právneho poriadku článok 4 uvedenej smernice alebo neumožňuje v tejto súvislosti vnútroštátnemu súdu vydať predbežné opatrenie za účelom pozastavenia vykonávania zrážok z dlžníkovej mzdy.“

21. Nič nebráni judikovať klauzulu ako neplatnú (§ 53 ods. 5 OZ), hoci má základ v znení zákona akou je aj dohoda o zrážkach zo mzdy. Dôležité sú okolnosti jej zakotvenia v zmluve a význam ostatných zmluvných podmienok (Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí; čl.4 smernice Rady 93/13 ES o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).

22. Zmluvná podmienka môže byť posúdená ako neprijateľná v zmysle § 53 ods. 1 OZ aj vtedy, ak vychádza z dispozitívnej normy a odkláňa sa v neprospech spotrebiteľa, keď v súvislosti s ostatnými zmluvnými podmienkami umožňuje vymôcť plnenia, na ktoré veriteľ nemá nárok, ako je tomu aj v predmetnom prípade (V tejto súvislosti treba uviesť, že na účely určenia, či je zmluvná podmienka vylúčená z pôsobnosti smernice 93/13, je úlohou vnútroštátneho súdu, aby overil, či táto podmienka odráža ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré platia medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu alebo ustanovenia, ktoré sa uplatnia automaticky, to znamená v prípade, ak neexistujú odlišné ustanovenia, ktoré si zmluvné strany v tomto ohľade dohodli (pozri v tomto zmysle rozsudok RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, bod 26). So zreteľom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka obsiahnutá v zmluve, ktorú uzavrel predajca alebo dodávateľ so spotrebiteľom, je vylúčená z pôsobnosti tejto smernice len vtedy, ak uvedená zmluvná podmienka odráža obsah záväzného zákonného alebo regulačného ustanovenia, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu; bod 79., 80. rozsudku SD C-34/13 Monika Kušionová proti SMART Capital a.s.).

23. Predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy síce má svoj základ v znení zákona, no v spojení s neprijateľnými podmienkami je aj podľa názoru odvolacieho súdu plne opodstatnená ochrana, ktorú vykonal súd prvej inštancie. Spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybnované existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky a v tomto slova zmysle nie je rozhodné, či dochádza aj

k uplatneniu práv na plnenie vyplývajúcich z takejto neprijateľnej podmienky (posudzuje sa, či zmluvná podmienka je z objektívneho hľadiska spôsobilá negatívne zasiahnuť do práv spotrebiteľa).

24. Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04).

25. Správnemu výroku vo veci samej zodpovedá aj správny výrok o trovách konania. Za daného stavu odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie s osvojením si dôvodov ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

26. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd na základe § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 podľa § 255 ods. 1 CSP. Žalobca bol v odvolacom konaní úspešný, odvolací súd mu preto priznal voči neúspešnému žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Ich kvantifikáciu zrealizuje súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 CSP.

27. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).